

Nr 4.

Ankom till riksdagens kansli den 5 juni 1916 kl. 11 f. m.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts nädiga proposition angående anslag till riksförsäkringsanstalten m. m., dels ock en i anledning därav väckt motion.

Närvarande: herrar Lindman, ordf., Branting, v. ordf., Svensson, Mannheimer, Antonsson, von Sydow, Lars Olsson, Widell, Lagerkvist, Beckman, Persson i Tällberg, Lindqvist i Stockholm, Nilsson i Bonarp, Holmström, Pettersson i Bjälbo och Cederborg.

Genom en den 9 maj 1916 dagteknad proposition, nr 250, har Kungl Maj:t under åberopande av propositionen bilagt, i statsrådet fört protokoll föreslagit riksdagen

1:o) att, under förutsättning att riksdagen antager lag om försäkring för olycksfall i arbete,

dels godkänna de i samma protokoll intagna förslagen till ordinarie avlöningsstat för riksförsäkringsanstalten för år 1917 samt till allmänna villkor och bestämmelser för åtnjutande av avlöningsförmåner å ordinarie stat för anstalten;

dels från och med år 1917 i riksstaten under sjätte huvudtiteln uppföra ett ordinarie anslag till riksförsäkringsanstalten å 104,800 kronor;

dels för upprätthållande av riksförsäkringsanstaltens verksamhet, utöver anslaget å ordinarie stat, å extra stat för år 1917 anvisa ett förslagsanslag av 567,700 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att förskottsvis under år 1916 av tillgängliga medel utanordna 30,000 kronor;

dels ock medgiva, att, därest nuvarande byrådirektören hos anstalten Ivar Erik Olof Tengstrand utnämnes till byråchef å den nya staten, honom må tillerkännas rätt att för erhållande av ålderstillägg tillgodoräkna sig en tid av fem år före den nya lönestatens trädande i kraft; samt

2:o) att på extra stat för år 1917 anvisa ett förslagsanslag av 39,000 kronor att användas till ersättning åt postsparbanken för dess bestyr med uppörd och utbetalningar för riksförsäkringsanstalten.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för propositionen, i den mån de ej nedan återgivas, får utskottet hänvisa till ovannämnda utdrag av statsrådsprotokollet.

I samband med den kungl. propositionen har utskottet till behandling förehått en inom andra kammaren av herr Eriksson i Grängesberg väckt motion, nr 333, däri motionären hemställt,

att riksdagen med beviljande av de medel Kungl. Maj:t begärt för upprätthållande av riks försäkringsanstaltens verksamhet under år 1917 måtte avslå Kungl. Maj:ts framställning om uppförande av riks försäkringsanstalten å ordinarie stat, samt

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning, huruvida icke riks försäkringsanstaltens verksamhet bör övertagas av pensionsstyrelsen samt, om så befinnes vara lämpligt, i vad mån pensionsstyrelsen härför bör omorganiseras.

Beträffande de skäl motionären anfört till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

*Utskottets
yttrande.*

Givetvis kommer antagandet av den nya olycksfallslagen att nödvändiggöra en väsentlig utvidgning av riks försäkringsanstalten. Som emellertid lagen icke skall träda i kraft före den 1 januari 1918, har det icke ansetts erforderligt att redan nu upptaga till behandling frågan om anstaltens nya organisation i vidare mån än ett ordnande därav redan för nästkommande år kan anses behöfligt. Med ifrågavarande proposition har också endast förelagts riksdagen bestämmandet av de anslag, som erfordras för anstaltens verksamhet under år 1917.

Kungl. Maj:t har härvid föreslagit riksdagen att godkänna ordinarie avlöningsstat för anstalten för nästkommande år. Såsom departementschefen framhåller, är det klart, att tillsviare en viss osäkerhet måste råda beträffande anordningen och fördelningen av det genom den nya lagen tillkommande arbetet, och det torde därför för ett definitivt bestämmande av den ordinarie staten vara lämpligast att avvakta resultatet av nästkommande års verksamhet. Även om emellertid i allmänhet nu kan vara olämpligt att bestämma antalet och arten av de tjänstebefattningar, som komma att erfordras, lär det dock icke gälla beträffande nu i anstalten befintliga tjänstebefattningar. I fråga om dessa torde det vara klart, att desamma under alla omständigheter skola komma att bibehållas. Under sådana förhållanden torde det saknas skäl att nu längre uppskjuta dessa befattningars upptagande på ordinarie stat. Rätt-

visa och billighet synas jämväl fordra, att de ifrågavarande befattningshavarna komma i åtnjutande av de förmåner, som befattningarnas uppförande å ordinarie stat medför.

Redan av vad nu anförts torde framgå, att utskottet ej ansett sig kunna tillstyrka herr Erikssons i Grängesberg hemställan om avslag å förslaget om riks försäkringsanstaltens uppförande å ordinarie stat. Visserligen torde de synpunkter motionären i sin motion anfört vara väl värda beaktande. Givet torde vara, att enhetlighet å socialförsäkringens område, i den mån sådan kan förverkligas, måste anses önskvärd. Sålunda torde sjukvårds- och andra anstalter, såsom vanförestalter och undervisningsanstalter för blinda, vanföra och lytta, lämpligen kunna ställas under gemensam förvaltning. Utskottet har emellertid icke ansett den av motionären berörda frågan nu böra upptagas. Möjligen torde densamma kunna komma under bedömande i samband med sjukförsäkringens ordnande, till vilken tidpunkt densamma i varje fall synes böra anstå. Utskottet har sålunda ej ansett sig böra tillstyrka bifall till motionen.

Beträffande Kungl. Maj:ts förslag till tjänstegrader och avlöningsförmåner för riks försäkringsanstaltens befattningshavare å ordinarie stat har detsamma ej föranlett någon erinran från utskottets sida.

Vad däremot angår Kungl. Maj:ts förslag till extra anslag för anstalten för år 1917, anser utskottet att å extra stat icke böra uppföras några tjänstebefattningar av tredje lönegraden, då härigenom den blivande utredningen rörande anstaltens behov av befattningshavare i olika grader föregripes. Utskottet har ej heller i övrigt ansett sig kunna ingå på en granskning av den föreslagna extra staten, utan endast ansett sig böra föreslå att till Kungl. Maj:ts förfogande ställes ett extra anslag för bestridande av nödiga utgifter. Vid det förhållande, att karenstiden enligt utskottets förslag bestämts till 35 dagar i stället för 4 dagar och då den härigenom uppkommande minskningen i förvaltningskostnader för riks försäkringsanstalten i någon mån torde inverka jämväl på anslagen för år 1917, samt med hänsyn till vad nyss anförts beträffande frågan om uppförande å extra stat av befattningar i tredje lönegraden, har utskottet ansett en nedsättning av det extra anslaget kunna för 1917 äga rum, vilken nedsättning utskottet ansett lämpligen kunna bestämmas till 22,500 kronor. Ifrågavarande anslag skulle sålunda komma att utgå med 545,200 kronor.

Med hänsyn till de beträffande byrådirektören Tengstrand anförda särskilda förhållanden har utskottet icke funnit något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, att Tengstrand, därest han utnämnes till byråchef

å den nya staten, må för erhållande av ålderstillägg få tillgodoräkna sig fem år före nya lönestatens trädande i kraft.

Jämväl i övrigt har utskottet ansett sig böra tillstyrka vad Kungl. Maj:t i förevarande proposition föreslagit.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

A) att riksdagen måtte, i anledning av Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition, under förutsättning, att vad utskottet i sitt betänkande nr 3 föreslagit, vinner riksdagens bifall,

1:o) godkänna följande stat för riksförsäkringsanstalten att tillämpas från och med år 1917.

Avlönings- och omkostnadsstat för riksförsäkringsanstalten år 1917.

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Orts-tillägg.	Summa.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
<i>A. Ordinarie anslag.</i>					
1 generaldirektör	7,000	3,000	1,000	11,000	
1 byråchef	5,000	2,500	600	8,100	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
2 byråchefer	10,000	5,000	1,200	16,200	
1 överläkare, arvode	—	—	—	4,000	
1 tjänsteman i andra lönegraden (sekreterare)	3,600	1,800	400	5,800	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 tjänsteman i första lönegraden (notarie)	2,200	1,500	300	4,000	
5 tjänstemän d:o (notarier, aktuarie, registrator)	11,000	7,500	1,500	20,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med än ytterligare 500 kronor.
1 kvinnligt biträde i tredje lönegraden	1,100	750	150	2,000	
1 kvinnligt biträde i andra lönegraden	900	550	150	1,600	
8 kvinnliga biträden i andra lönegraden	7,200	4,400	1,200	12,800	} Efter 5 år kan lönen höjas med 200 kronor och efter 10 år med ytterligare 200 kronor.
1 kvinnligt biträde i första lönegraden	700	350	150	1,200	
7 kvinnliga biträden i första lönegraden	4,900	2,450	1,050	8,400	
1 förste vaktmästare	900	450	150	1,500	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.
1 vaktmästare	700	350	150	1,200	
2 d:o	1,400	700	300	2,400	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.
Till vikariatsersättningar	—	—	—	4,600	
Summa kronor i ordinarie stat	—	—	—	104,800	
<i>B. Extra anslag.</i>					
Till tjänstemän, biträden, ordsombud, kostnad för läkarbetyg, lokalhyra, resekostnader, skrivmaterialier, tryckningskostnader m. m. förslagsanslag	—	—	—	545,200	} Hilarav må under år 1916 disponeras ett belopp av 30,000 kronor.
Summa Sum	—	—	—	650,000	

Anmärkning. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg till honom ej utgå ävensom å lönen avdragas 100 kronor årligen.

2:o) förklara, att följande allmänna villkor och bestämmelser skola gälla för avlöningsförmånernas åt-
njutande, nämligen

a) *för ordinarie befattningshavare utom kvinnliga biträden:*

att befattningshavare skall, i den mån ej undantag anses böra stad-
gas eller för särskilda fall efter prövning medgivas, vara å tjänste-
rummet tillstädes minst sex timmar varje söckendag;

att befattningshavare skall vara underkastad den vidsträcktare
tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden, som vid en möj-
ligen inträdande förändrad organisation av riksförsäkringsanstalten eller
eljest i allmänhet kan varda stadgad, samt i sådant hänseende ävensom,
därest anstaltens ställning inom statsförvaltningen varder så förändrad,
att den ej längre kan anses såsom självständigt ämbetsverk, eller därest
vissa anstalten tillhörande göromål överflyttas till annat verk, vara pliktig
att, med bibehållande av den tjänstegrad och den avlöning han inne-
har, efter ny eller förändrad arbetsordning sköta de med befattningen
förenade göromål eller, efter Kungl. Maj:ts förordnande, tjänstgöra
i det verk eller den anstalt, vartill göromålen överlämnas; skolande
befattningshavare i riksförsäkringsanstalten slutligen, likaledes med bibe-
hållande av nyssnämnda förmåner, vara underkastad att, när helst av
Kungl. Maj:t provas lämpligt, förflyttas till annan befattning inom för-
valtningen å det sociala området;

att chefen för riksförsäkringsanstalten skall vara underkastad den
förändring i tjänsteställning, som må anses följa därav, att chefsbe-
ställningen vid anstalten kan varda upptagen bland de i § 35 regerings-
formen angivna förtroendesysslor;

att med befattning inom riksförsäkringsanstalten icke må förenas
annan tjänst å rikets, riksdagens eller kommuns stat;

att med befattning inom riksförsäkringsanstalten ej heller må
förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse
för verk eller bolag, som är försett med Kungl. Maj:ts oktroj eller
blivit registrerat såsom aktiebolag, eller befattning såsom tjänsteman i
sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning av vad slag som
helst, så framt ej, beträffande generaldirektören och byråcheferna, Kungl.
Maj:t och, vad angår andra befattningshavare, riksförsäkringsanstalten
uppå därom gjord framställning och efter prövning, att ifrågavarande
uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänst-
göringen inom riksförsäkringsanstalten, finner uppdraget eller befatt-
ningen kunna få mottagas och tills vidare bibehållas;

att befattningshavare är skyldig att tjänstgöra å den särskilda befattning uti innehavande grad, där han, till befordrande av arbetets oavbrutna gång, befinnes vara lämplig och behöflig;

att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, befattningshavare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester, men för den tid, han eljest varit från tjänstgöring befriad, skola utgå till den, som uppehållit befattningen;

att den, som av sjukdom hindras att förrätta sin befattning, äger uppbära hela lönen jämte ortstillägget, men att den, som undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter, tjänstgöring hos riksdagen, dess utskott eller revisorer eller andra särskilda uppdrag eller i behörig ordning avstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att under ledigheten utöver sina tjänstgöringspenningar avstå så mycket av lönen eller ortstillägget, som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest prövas skäligt;

att avlöning ej må utgå till befattningshavare för tid, varunder han avhållit sig från tjänstgöring, utan att hava i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller utan att han kan styrka giltigt förfall;

att, därest befattningshavare varder avstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del av hans avlöning, som icke prövas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida ej prövas skäligt låta honom uppbära något därav;

att vid sjukdomsförfall, eller när det erfordras till följd av tjänsteresor eller för beredande av semester, befattningshavare av lägre grad skall vara skyldig att, om han förordnas till högre befattning i riksförsäkringsanstalten, bestrida densamma mot åtnjutande därvid av i stället för egna tjänstgöringspenningar, vid sjukdomsfall de för befattningen anslagna tjänstgöringspenningar, men eljest däremot svarande belopp, dock ej längre än sammanlagt tre månader under ett och samma kalenderår;

att emellertid, därest tjänsteman av högre grad till följd av tjänsteresa eller för handläggning av särskilda ärenden är under allenast några få, högst fyra, dagar förhindrad att sköta sin befattning, tjänsteman av lägre grad skall vara pliktig att utan särskild ersättning sköta de till befattningen hörande löpande göromålen;

att, därest förhöjning av lönen efter viss tids fortsatt innehavande av befattning i samma lönegrad är i staten medgiven, tidpunkten

för första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under villkor att innehavaren under mer än fyra femtedelar av den tjänstetid,

som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med gott vitsord bestritt sin egen eller, på grund av förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honom till last den tid, han åtnjutit semester eller ledighet för fullgörande av värnplikt, och

för andra förhöjningen, om sådan förekommer, efter ytterligare fem år på samma villkor samt

för tredje förhöjningen, där sådan äger rum, efter än ytterligare fem år, ävenledes på samma villkor,

under iakttagande, vad var och en av omförmälda löneförhöjningar angår, att den högre avlöningen ej får tillträdas förr än vid början av kalenderåret näst efter det, varunder den stadgade tjänståldern blivit uppnådd;

att, därest befattningshavares utnämning till ordinarie tjänst å den nya staten icke innebär befordran till högre tjänstegrad än han förut innehaft, honom må för åtnjutande av löneförhöjning genom ålderstillägg tillgodoräknas den tid, som före den nya statens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till befattningen eller annan samma lönegrad tillhörande befattning i riksförsäkringsanstalten;

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande av löneförhöjning, redan uppnått den levnads- och tjänstålder, som berättigar honom till pension, icke må tillträda samma förhöjning;

att semester årligen må, när sådant kan ske utan hinder för göromålsens behöriga gång, åtnjutas av generaldirektören, byråchef och tjänsteman i andra lönegraden under en och en halv månad, av tjänsteman i första lönegraden under en månad samt av förste vaktmästare och annan vaktmästare under femton dagar;

att befattningshavare, som har sig anförtrodd uppbörd eller kontroll å uppbörd, är pliktig att å tid av året, som av generaldirektören bestämmes, begagna sig av semester;

att vid avgång från tjänsten till följd av avskedstagande, entledigande eller dödsfall själva lönen ävensom ortstillägget utgå till månadens slut;

att i fråga om skyldighet att avgå från tjänsten ävensom i fråga om rätt till pension skall gälla vad i särskild lag angående civila tjänst innehavares rätt till pension är vid tiden för den nya lönestatens ikraftträdande, eller såvitt angår innehavare av befattning, som där-efter tillträdes, vid tillträdet till befattningen stadgat;

att den, som tillträder den nya avlöningsstaten, skall vara skyldig underkasta sig, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, upphörande av eller

minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstebefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed;

att envar, som med eller efter den nya lönestatens ikraftträdande tillträder befattning i riksförsäkringsanstalten, skall vara pliktig att underkasta sig förberörda villkor och bestämmelser;

b) *för kvinnliga biträden:*

att, då vid uppförande i stat av biträdesbefattning till innehavare av densamma befordras person, som omedelbart före sin befordran inom riksförsäkringsanstalten utfört samma arbete som det till befattningen hörande mot fast arvode under föregående år till belopp, överstigande vad enligt staten skall utgå till befattningens innehavare, anstalten skall äga bereda fyllnad i avlöningen för dess uppbringande till nämnda arvodes belopp; dock att biträdet genom dylik avlöningsfyllnad ej må i något fall tillgodoföras avlöning till högre belopp, än som motsvarar beloppet av den med befattningen ifråga förenade slutavlöningen, tjänstgöringspenningar och ortstillägg däri inräknade;

att ifråga om biträdes av tredje graden arbetstid å tjänsterummet skall gälla vad här ovan föreskrivits för andra ordinarie befattningshavare i anstalten samt att biträdes av första eller andra graden arbetstid å tjänsterummet skall vara sex timmar, dock att sådant biträde skall vara pliktigt att i särskilda fall, när arbetets behöriga gång det kräver, kvarstanna i arbetet å tjänsterummet intill ytterligare en timme;

att biträde må åtnjuta semester under en månad av året, när sådant utan hinder för göromålen behöriga gång kan ske;

att biträde av lägre grad, som efter intjänande av båda ålders-tilläggen i denna grad befordras till biträdesbefattning av närmast högre grad, må omedelbart komma i åtnjutande av ett ålderstillägg i sistnämnda grad;

att, därest biträde, som vid den nya avlöningsstatens trädande i kraft är anställt hos riksförsäkringsanstalten och befordras till ordinarie biträde hos ämbetsverket från samma tidpunkt, omedelbart före sin befordran mot fast arvode utfört arbete av motsvarande eller jämförlig beskaffenhet därstädes, biträdet må äga att för åtnjutande av löneförhöjning räkna sig till godo den tid, biträdet utfört sådant arbete vid ämbetsverket;

att vid sjukdomsfall eller när det erfordras för beredande av semester biträde av lägre grad skall vara skyldigt, att, om det förordnas såsom biträde av högre grad hos anstalten, bestrida befattningen såsom

sådant, dock ej längre än sammanlagt tre månader under ett och samma kalenderår; ägande sålunda förordnat biträde av lägre grad att därunder i stället för egna tjänstgöringspenningar åtnjuta, om förordnandet erfordras i följd av sjukdomsförfall, de med den tjänstledigas befattning förenade tjänstgöringspenningar, men, då förordnandet erfordras för beredande av semester, ett mot den semesterledigas tjänstgöringspenningar svarande belopp;

att gift kvinna må till biträdesbefattning befordras allenast efter av Kungl. Maj:t på framställning i varje särskilt fall lämnat medgivande;

att, där kvinnlig innehavare av biträdesbefattning ingår äktenskap, hon icke skall vara skyldig att av sådan anledning avgå från tjänsten, därest icke anstalten med hänsyn till tjänstens behöriga upprätthållande finner det nödigt;

att biträdesbefattning skall av anstalten tillsättas medelst konstitutorial och att tillsättningen skall ske efter tjänstens ledigförklarande genom kungörelse;

att rörande tillsättningen i övrigt, kompetensfordringar, ordningen för meddelande av tjänstledighet och avsked samt för åtal och disciplinär bestraffning och dylikt skola gälla de närmare stadganden, som må varda av Kungl. Maj:t meddelade; samt

att i övrigt de för andra ordinarie befattningshavare i riksförsäkringsanstalten stadgade villkor och bestämmelser för avlöningsförmånens åtnjutande skola i tillämpliga delar och i den mån de icke stå i strid mot vad här blivit föreskrivet lända till efterrättelse.

3:o) i riksstaten under sjätte huvudtiteln uppföra ett ordinarie anslag till riksförsäkringsanstalten av 104,800 kronor.

4:o) för upprätthållande av riksförsäkringsanstaltens verksamhet, utöver anslaget å ordinarie stat, å extra stat för år 1917 anvisa ett förslagsanslag av 545,200 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att förskottsvis under år 1916 av tillgängliga medel utanordna 30,000 kronor;

5:o) medgiva, att, därest nuvarande byrådirektören hos anstalten Ivar Erik Olof Tengstrand utnämnes till byråchef å den nya staten, honom må tillerkännas rätt att för erhållande av ålderstillägg tillgodoräkna sig en tid av fem år före den nya lönestatens trädande i kraft; samt

6:o) på extra stat för år 1917 anvisa ett förslagsanslag av 39,000 kronor att användas till ersättning åt postsparbanken för dess bestyr med uppbörd och utbetalningar för riksförsäkringsanstalten.

B) att herr Erikssons i Grängesberg motion nr 333 i andra kammaren, i vad densamma ej blivit besvarad genom utskottets hemställan under A), ej må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 4 juni 1916.

På utskottets vägnar:

ARVID LINDMAN.
